

SOSTE

MOT VÄLFÄRDSEKONOMI –

Förutsättningar för alla för välbefinnande, hälsa, arbete och
försörjning

SOSTE Finlands social och hälsa rf:s strategi för 2024–2027

Innehåll

1. INLEDNING	3
1.1 Beredning av och bakgrund för strategin	3
1.2 Vår omvärld är spänd och konfliktfylld.....	4
2. RIKTLINJER FÖR VERKSAMHETEN OCH EKONOMIN	6
2.1 Tillsammans skapar vi ett gott liv för alla	6
2.2 En hållbar framtid skapas genom välfärdsekonomi	6
2.3 Strategiska mål	7
2.3.1 Social- och hälsovårdsorganisationernas verksamhetsförutsättningar	7
2.3.2 Rättvis social- och hälsovårdspolitik.....	7
2.4 Kritiska framgångsfaktorer	8

1. INLEDNING

1.1 Beredning av och bakgrund för strategin

SOSTE-medlemmarna samlas enligt stadgarna till förbundsmöte vart tredje år för att besluta om riktlinjerna för verksamheten och ekonomin för tiden mellan förbundsmötena.

SOSTE:s styrelse har berett SOSTE:s strategi och utifrån den ett beslutsförslag för förbundsmötet om riktlinjer i enlighet med stadgarna för verksamheten och ekonomin.

Under 2023 har strategin tillsammans med medlemmarna, förtroendeförvaltningen, olika nätverk och personalen beretts på ett mångsidigt sätt på grundval av olika enkäter, brainstorming, gemensamma diskussioner och workshoppar. I dessa enkäter, workshoppar och diskussioner har man under strategiprocessen också diskuterat många frågor som kommer att konkretisera genomförandet av strategin. De här frågorna har tagits upp bland annat i SOSTE:s scenarioarbete, i spjutspetsarna i påverkansarbetet och i de riktlinjer som bereds utgående från framgångsfaktorer som definierats som kritiska och i anknytande utvecklingsprocesser.

SOSTE:s omvärldsanalys har sammanfattats utifrån information som tagits fram i processen för medlemssamråd, i översikten över social- och hälsovårdsorganisationernas framtid ("Katsaus sosiaali- ja terveysterveystöjen tulevaisuuksiin") och under processen för SOSTE:s och TELA:s diskussionsmöte med temat Finland år 2049 – strategiska val för ett åldrande samhälle – fyra scenarier för Finland ("Suomi vuonna 2049. Ikääntynyt yhteiskunta strategiset valinnat – neljä skenaariota Suomelle"), SOSTE:s organisations- och socialbarometrar samt SOSTE:s analys av regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering.

SOSTE:s verksamhet kan genomföras i den omfattning som möjliggörs av de resurser som står till organisationens förfogande. STEA:s förslag till bidrag till SOSTE för 2024 var ungefär 40 procent av den nivå som SOSTE ansökt om och SHM:s beslut om understöd omkring 80 procent av de understöd som SOSTE ansökt om och 90 procent av de understöd som SOSTE fick för 2023. Därför har det varit nödvändigt att precisera den helhet som redan bereddes under strategiprocessen och ta hänsyn till de ändringar i verksamheten och ekonomin som följer av bidragsförslags- och beslutsprocessen.

Strategin utvärderas som en del av SOSTE:s fortlöpande utvärderingsarbete. Bedömningen baserar sig på nyckeltal som samlas in, en observationsbaserad självbedömning, respons från deltagarna, enkäter för medlemsförståelse, barometrar som riktas till nätverksmedlemmar och företrädare utsedda av SOSTE, en anseendemätning som riktas till beslutsfattare som är relevanta för SOSTE och en analys av olika dokument. I fråga om personalen görs olika enkäter som mäter personalens välbefinnande. När det gäller ekonomin används ekonomiska nyckeltal. Utifrån detta får förbundsmötet i enlighet med stadgarna en bedömning av SOSTE:s verksamhet och ekonomi under den föregående treårsperioden.

1.2 Vår omvärld är spänd och konfliktfylld

Spänningen och konflikterna i vår omvärld beror på de stora globala utvecklingstrender och de nationella samhällsfrågor som utmanar vår omvärld.

I den övergripande bilden har ojämlikhet, fattigdom, splittring, instabilitet och ekonomiska utmaningar ökat. Vi lever i ett mångsidigt och mångkulturellt samhälle där vi måste kunna bygga upp ett förtroende mellan människor och olika aktörer.

Ekonomiska kriser – eller kriser som påverkar ekonomin – av de slag som följde på pandemin och olika konsekvenser av klimatförändringarna blir allt vanligare. Enligt prognoserna kommer den åldrande befolkningen och särskilt minskningen av antalet personer i arbetsför ålder att minska den globala ekonomiska tillväxten i framtiden.

På nationell nivå förknippas social- och hälsovårdsorganisationernas arbete med många förväntningar och möjligheter i fråga om främjande av människors sociala välbefinnande och hälsa, men samtidigt riktas hotbilder mot social- och hälsovårdsorganisationernas verksamhetsförutsättningar.

- Insatser behövs av alla samhällssektorer i fråga om att **främja välfärd och hälsa**. Välbefinnande och hälsoaspekter måste beaktas i alla samhällsbeslut och i all politik.
- Under de senaste åren har **klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald** blivit ett tema som genomsyrar hela samhället. Klimatförändringarna är i högsta grad en fråga om människors välbefinnande. Möjligheterna för de mest utsatta att förbereda sig inför de skador som klimatförändringarna orsakar är sämre än andras.
- Det finns allvarliga problem med **tillgången till social- och hälsovårdstjänster** som inte har lösts genom social- och hälsovårdsreformen. Vi måste hitta permanenta lösningar på problemen med tillgång till tjänster, vård, omsorg och rehabilitering. **Finansieringen** av välfärdsområdena är alltför begränsad i förhållande till nivån på de lagstadgade tjänsterna och det råder **brist på personal** i välfärdsområdena.
- Problem i anslutning till hälsa och social funktionsförmåga är vanliga hinder för sysselsättning. Det bästa sättet att förbättra **incitamenten för arbete** är att erbjuda tjänster och belöna aktivitet, inte att skära ner på den sociala tryggheten. Effektiva och behövliga tjänster i kombination med ett flexibelt förmånssystem är de bästa sätten att stödja sysselsättningen. Organisationerna och deras sakkunskap är underutnyttjade i skötseln av sysselsättningen.
- Omkring en tiondel av befolkningen har **låga inkomster**. Försörjningen för låginkomsttagare påverkas av de höga levnadskostnaderna, särskilt priset på boende, mat, läkemedel och hälso- och sjukvårdstjänster. I den pågående **reformen av den sociala tryggheten** eftersträvas en ur mänsklig synvinkel tillräcklig, bättre fungerande och tydligare **grundtrygghet**.
- Sjukdom påverkar en människas vardag och försörjning på många sätt. Ju mer långvarig sjukdomen är, desto mer rubbar den vardagen. **Långtidssjukdom** är en stor ekonomisk belastning för många som insjuknat.

- Social- och hälsovårdsorganisationerna främjar välbefinnande och hälsa, förebygger problem och stärker delaktigheten. Denna roll har identifierats i samhället och man litar på organisationernas hjälp på många punkter. Det är motsägelsefullt att man samtidigt planerar massiva **nedskärningar av statsunderstödet**, som avses träda i kraft 2027 och som minskar organisationernas verksamhet.
- Social- och hälsovårdsorganisationerna är oroade över sitt oberoende och sin **möjlighet att själv fatta beslut om sina angelägenheter**. Denna oro har att göra med **finansieringen** av organisationerna och i många fall med statsunderstödsystemet.
- Social- och hälsovårdsorganisationerna arbetar ofta nära **servicestrukturerna** i välfärdsområdet. Dessutom blir kommunens **uppgift att främja välbefinnandet** ännu viktigare. Utöver det traditionella innehållet är viktiga aspekter bland annat sysselsättning och försörjning, boendemiljö i anslutning till levnadsförhållanden, gemenskap och säkerhet. **Samarbetet** mellan kommuner, välfärdsområden och organisationer byggs upp på en ny grund.
- Inom ramen för social- och hälsovårdsorganisationernas framtidsutsikter bör man vid behov lätta på strukturerna. Fysiska möten och digitala lösningar stöder varandra. Vi kan inte bortse från framtidens **mångkulturella** karaktär. Det finns ett trängande behov av gemensam utveckling för att åstadkomma en samhällelig förändring. Det finns en stor beställning på ett **främjande** grepp. **Klimatfrågor** kommer att påverka innehållet i social- och hälsovårdsorganisationernas arbete. **Förtroendet** måste byggas upp på alla sätt och man måste undvika att bryta det.
- Föreningar ser vilka svårigheter människor kan ha i den snabba **digitala omvälvningen**. De representerar och möter människor som lätt hamnar utanför den digitala utvecklingen, bland annat äldre, långtidssjuka, personer med funktionsnedsättning, personer utanför arbetslivet och låginkomsttagare.

För SOSTE Finlands social och hälsa rf:s styrelse,

Eija Koivuranta
Styrelsens ordförande

Vertti Kiukas
generalsekreterare

2. RIKTLINJER FÖR VERKSAMHETEN OCH EKONOMIN

Antagna av SOSTE:s förbundsmöte den 13 mars 2024

2.1 Tillsammans skapar vi ett gott liv för alla

Som paraplyorganisation är SOSTE en stark försvarare av en rättvis social- och hälsovårdspolitik och social- och hälsovårdsorganisationernas verksamhetsförutsättningar.

Vi social- och hälsovårdsorganisationer arbetar för och bidrar till att alla ska ha förutsättningar för välbefinnande, hälsa, studier, arbete och försörjning.

Alla människor är jämlika. Vi arbetar för ett jämlikt och rättvist samhälle som identifierar mångfalden i samhället och främjar människors grundläggande och mänskliga rättigheter och möjligheter att delta.

För oss har begreppet rättvisa ett nära samband med frihet och social och ekonomisk jämlikhet. I relationerna mellan människor är främjandet av jämlikhet och likabehandling samt icke-diskriminering grundläggande principer för rättvisa. Styrka innebär mod och målmedvetenhet i all verksamhet. SOSTE försvarar tillsammans med sina medlemmar frågor som är centrala för organisationens värderingar och mål. Att vara föregångare innebär framåtblickande, sakkunnigt och pålitligt vägvisande som förutser förändringar i omvärlden och erbjuder experimentella, innovativa och ansvarsfulla lösningar samt nätverkande på ett omfattande sätt.

2.2 En hållbar framtid skapas genom välfärdsekonomi

Välfärdsekonomin sätter inte bara den ekonomiska hållbarheten i centrum för det samhälleliga och ekonomiska systemet, utan även den sociala, ekologiska och kulturella hållbarheten.

I den här helheten kommer människornas och miljöns välfärd först, så att verksamheten skapar och stärker social rättvisa, miljöns livskraft och ett starkt civilt samhälle. En självständig organisationsverksamhet som främjar social välfärd, hälsa, delaktighet och funktionsförmåga är livskraftig och effektiv.

Välfärdsekonomin har en vid spridning och bygger på den nordiska välfärdsmodellen. Fokus ligger på förebyggande av ojämlikhet, marginalisering, fattigdom och utsatthet samt ett universellt system för social- och hälsovårdstjänster som bygger på offentligt ansvar.

Välfärdsinvesteringar är långsiktiga satsningar i de områden i samhället som bäst gör det möjligt att öka medborgarnas och miljöns välbefinnande på lång sikt. På detta sätt stärks de mänskliga, sociala och ekologiska resurserna samt resiliensen hos befolkningen och samhället som helhet.

Ett gott liv är unikt för alla. Byggstenarna för finländarnas upplevda välfärd är individuella. Var och en ska ha möjlighet att delta, påverka, arbeta efter sina förmågor och uppleva sig själv som behövlig.

Målet med välfärdsekonomin är att tillsammans skapa ett gott liv för alla.

2.3 Strategiska mål

SOSTE svarar tillsammans med sina medlemmar på utmaningarna i omvärlden genom att påverka, nätverka, producera aktuell information, förutse, gemensamt utveckla lösningar och kommunicera på ett mångsidigt sätt för att

2.3.1 Social- och hälsovårdsorganisationernas verksamhetsförutsättningar

- a. Nivån på de statsunderstöd som organisationerna får är tillräcklig, stabil och förutsägbar och kriterierna för understöd stärker organisationsverksamhetens autonomi och underlättar kapitalanskaffningen.
- b. Konsekvenserna för organisationerna bedöms vid lagberedningen.
- c. Den nationella offentliga styrningen, informationen om organisationer och dialogen med aktörerna i regionerna stöder samarbetet mellan social- och hälsovårdsorganisationerna och välfärdsområdena samt främjar utnyttjandet av social- och hälsovårdsorganisationernas verksamhet och kunnande samt tryggheten av verksamhetsförutsättningarna i välfärdsområdena och kommunerna.
- d. Social- och hälsovårdsorganisationerna utvecklar sin verksamhet i fråga om förändringar i omvärlden i ömsesidigt samarbete och tillsammans med andra organisationer och andra aktörer.
- e. Social- och hälsovårdsorganisationerna är en del av beslutsfattandet och utvecklingen i anslutning till digitalisering och informationsledning, och även de grupper av människor som har svårt att hålla jämna steg med den tekniska utvecklingen beaktas.

2.3.2 Rättvis social- och hälsovårdspolitik

- a. Skillnaderna i välfärd och hälsa minskar och välfärds- och hälsoeffekterna beaktas i beslutsfattandet.
- b. Servicesystemet och social- och hälsovårdstjänsterna stöder och stärker människors välbefinnande, är jämlikt åtkomliga, tillgängliga, sömlösa, effektiva och svarar mot individuella behov.
- c. Helhetssituationen för långtidssjuka och personer med funktionsnedsättning förbättras och deras särskilda ställning beaktas bättre.
- d. Klimatpolitiken är socialt hållbar och rättvis och konsekvenserna av klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald och kriser för hälsa och social välfärd beaktas i beslutsfattandet.
- e. Människorna har en tillräcklig försörjning och alla får en tillräcklig och rättvis grundtrygghet i olika situationer och skeden i livet. Vid behov kompletteras grundtryggheten med en rimlig minimitrygghet.
- f. Alla har möjlighet att studera, arbeta och bo till överkomliga priser. Bostadslösheten utplånas. Potentialen hos dem som behöver särskilt stöd identifieras och erkänns på arbetsmarknaden. Social- och hälsovårdsorganisationerna stöder tillträdet till studier och arbete, möjligheterna att hållas kvar där och förutsättningarna för boende.

2.4 Kritiska framgångsfaktorer

För att få till stånd den förändring som vi vill ha i samhället måste vi på ett kraftfullt och banbrytande sätt utveckla och lyckas med följande viktiga framgångsfaktorer:

- a. En stark och mångsidig medlemsbas och medlemssamverkan samt en kontinuerlig medlemsdialog. Utnyttja medlemmarnas och de förtroendevaldas kompetens och resurser.
- b. En bra och konstruktiv dialog med beslutsfattare och viktiga finansiärer.
- c. Flexibel utformning av ekosystem och nätverksarbete. Ett framåtblickande prognosarbete och uppbyggande av scenarier. Innovativ gemensam utveckling av lösningsmodeller.
- d. Mångsidigt och uppskattat nationellt och internationellt påverkande baserat på aktuell information. Aktiv kommunikation i flera kanaler, som når målgrupperna och tar hänsyn till förändringar i informationsmiljön.
- e. Tillräcklig, kompetent, välmående och motiverad personal. På aktuell kunskap baserad ledning och fungerande ledningsstruktur. Smidiga processer för administration, ekonomi och verksamhet.
- f. En verksamhet i enlighet med medlemskårens behov möjliggörs av ekonomiska resurser som grundar sig på tillräcklig grundfinansiering, intäkter från den egna verksamheten, medlemsavgiftsnivån och annan kapitalanskaffning.